

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“
СЕЛО ИСКРА, ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ, ОБЛАСТ ПЛОВДИВ
Ул. „Г. Димитров“ № 14 п. код 4297 тел: 0876660090
e-mail: ou_iskra@abv.bg

Утвърдил:.....

Хр. Христова
Директор на ОУ „Отец Паисий“

П Р А В И Л Н И К

**За осигуряване на безопасни условия на
обучение, възпитание и труд**

за учебната 2022/ 2023 год.

Правилникът е приет на ПС с Протокол № 2/ 13.10.22 г. и е утвърден със Заповед № РД-10-56/ 13.10.2022 г. на директора на ОУ „Отец Паисий“ с. Искра. Работещите в училището са запознати с него на общо събрание (№ 5/17.10.2022 г.)

Глава първа

Общи положения

1. Настоящият правилник е разработен на основание чл. 5, ал. 1 от Инstrukция от 5 юли 1996 година на МОН за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета-ДВ, бр. 61/96 г.
2. Правилникът се утвърждава от директора на просветното звено не по-късно от началото на учебната година.
3. Правилникът се актуализира при въвеждане на нови съоръжения, учебно-технически средства, материали и вещества при изменение на правилата, нормите и изискванията за безопасност на труда в Република България.

РАЗДЕЛ 1

Област и ред на прилагане на правилника

1. Правилникът се отнася за учениците, педагогическия и непедagogическия персонал в ОУ „Отец Паисий“, както и за лицата, които по различни поводи се намират в училищната сграда, учебните цехове, работилницата, производствените участъци, площадки, терени и пр.
2. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на възпитанието, учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и при извършване на трудовите дейности се спазват установените от Република България единни правила за безопасност на труда.
3. Отговорност за изпълнението на правилника носят училищните ръководства.

РАЗДЕЛ 2

Права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учащите се за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Училищно ръководство

1. Училищното ръководство е длъжно:
 - да осигурява работа на учениците с напълно обезопасени машини и съоръжения;
 - да създава повишен технически надзор при изпълнение на изискванията на техническата безопасност, където има ученици;

- да осигурява редовно и качествено провеждане на инструктажа за безопасността на труда преди започване на учебната дейност и следи за спазване на съответните правила;
- да не допуска провеждане на учебна дейност с ученици извън предвиденото време в учебната програма – в неучебни, празнични и почивни дни, през нощта от 22:00 до 5:00 часа, както и полагането на извънреден труд;
- да осигури на учениците най-малко две почивки през време на работния ден.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ

1. В началото на всяка учебна година класните ръководители и учителите запознават учениците с нормите за безопасност и условията на труд в класните стаи и кабинетите.

2. При провеждане на спортни игри, походи, състезания и други извънучилищни дейности класните ръководители и учителите задължително инструктират учениците за поведението им като състезатели, участници в похода, пешеходци или пътници в транспортни средства.

3. Списъците на учениците от групите, заминаващи на поход, екскурзия и т. н. се предават на директора след провеждане на задължителния инструктаж заедно с маршрутният лист за придвижване на групата.

4. Екскурзии се провеждат само с изправни моторни превозни средства.

5. При организиране на походи по възможност не се включват хронично болни ученици. Същите могат да участват в похода след разрешение от лекар и писмено разрешение на родителите /или присъствието на родителя на мероприятиято/.

6. Преди провеждането на общински, регионални и национални състезания, участниците – ученици задължително преминават през медицински преглед под ръководството на учителите по физическо възпитание или треньорите.

7. Преди провеждането на лабораторни упражнения, учениците предварително се инструктират от преподавателя за безопасна работа.

8. При провеждане на часовете по труд и техника, учениците задължително се инструктират от преподавателите.

9. Задължително е разглеждането на теми по БД в ЧК.

10. След приключването на учебните занятия, учителите задължително проверяват за забравени включени електрическите уреди, учебно-технически средства и осветлението.

11. Дежурните учители следят за нормалното придвижване на учениците по коридорите и стълбищата в училищната сграда и следят за поведението им в класните стаи, коридорите и стълбището.

12. Класните ръководители организират застраховането на учениците от паралелката.

13. Учителите по трудово обучение при провеждане на практика в лабораториите, учебните работилници и учебно опитните стопанства са длъжни:

а/ да извършват необходимия въстпителен инструктаж, да обучават учениците на правилна и безопасна работа при провеждане на трудовото и производствено обучение, както и да ги инструктират при смяна на работното място.

б/ да вписват проведения с учениците инструктаж и обучение по безопасността на труда в специална книга за инструктажи;

в/ при системни нарушения по безопасността на труда да отстраняват от работа учениците;

г/ да не допускат на работа ученици, които са без работно облекло и без да ползват ЛПС.

НЕПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ

/помощен и обслужващ персонал – работници и служители /

1. Да спазват установената трудова, техническа и технологична дисциплина, да изпълняват трудовите си задължения точно и добросъвестно.
2. Да се явяват на работа в състояние, което да позволява да изпълняват възложените им задачи и да не употребяват през работно време алкохол или друго упойващо вещество.
3. Да спазват правилата за здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на движението и противопожарната охрана.
4. Да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършваната от тях работа или дейност.
5. Да поддържат реда, необходимата чистота, културна и приветлива обстановка на работното си място.
6. Да не предприемат на своя инициатива работа с която не са запознати и не им е възлагана.
7. Да не работят с машини, които не познават.
8. Да поддържат и повишават знанията и квалификацията си по безопасните методи на труд.
9. Периодично или за конкретен случай да се запознават с изискванията за безопасна работа, отнасящи се за работното място – машината на която работят.

10. Имат право да откажат изпълнението или да преустановят работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето им, като незабавно уведомят за това прекия си ръководител.
11. Имат право да откажат изпълнението на работа, за която не са инструктирани или нямат изискващата се правоспособност.
12. Задължително да се явяват на периодичен медицински преглед и изследване, когато за това им е съобщено или в друг конкретен случай.
13. Чистачът задължително забърсват с влажна кърпа всяка сутрин преди началото на учебните занятия всички чинове, маси, бюра, пейки, первази и повърхности.
14. Преди началото на учебните занятия всички класни стаи, кабинети, учителска стая и канцеларии задължително се почистват и проветряват.
15. Класните стаи и кабинети задължително се почистват след приключване на всяка учебна смяна – проветряват се и се забърсват с влажна кърпа.
16. Класните стаи и кабинети задължително се проветряват през всяко междучасие.
17. Преди началото на учебните занятия по време на отоплителния сезон огняра всяка сутрин проверява състоянието на радиаторите в училищната сграда, а при констатирани нередности незабавно уведомява училищното ръководство.
18. Преди началото и след края на учебните занятия работникът по поддръжка и ремонт задължително проверява състоянието на вратите, прозорците, чиновете, масите, бюрата, шкафовете и осветлението. При констатиране на нередности незабавно пристъпва към отстраняването им, като своевременно уведомява главния счетоводител и училищното ръководство.
19. Коридорите и стълбищата в училищната сграда се забърсват от чистача след всяко междучасие.
20. Санитарните помещения се почистват преди започване на учебните занятия, след всяко междучасие и след приключване на учебните занятия.
21. Чистачите измиват прозорците всяка ваканция. Тяхното почистване се извършва след внимателното им отваряне, а също на изправни маси и стълби.
22. Качването и слизането при почистване на прозорците или подмяна на осветителните тела става изключително внимателно при спазване правилата за безопасност.
23. Белите дъски се почистват преди началото на всяка учебна година, ремонтират се през всяка ваканция и при необходимост.

24. Училищния двор и спортните площадки се почистват всяка сутрин, след голямото междучасие и след приключване на учебните занятия.
25. Пердета, завеси, покривки, пътеки и килими се перат всяка ваканция.
26. Почистването на паркета става през ваканцията, като чистачите спазват правилата за работа с опасни химикали.
27. По време на работа с опасни химикали прозорците в кабинетите, класните стаи и залите задължително са отворени.
28. При подмяна на осветителни тела, ремонт на учебно-технически средства, съоръжения, машини, радиаторите и др. те задължително се изключват от електрическата мрежа.
29. Ремонт на ел. табла се извършва само след централно изключване на ел. мрежа.
30. След приключване на учебните занятия чистачите задължително проверяват за забравени ел. уреди, учебно-технически средства и осветление.
31. Обслужващият персонал изпълнява задълженията си по трудов договор и длъжностна характеристика само в работно облекло.
32. До началото на учебната година задължително се осигуряват от длъжностното лице медикаменти за долекарска помощ.
33. При пожар, земетресение, авария, стихийни бедствия и др. , чистачите от първия етаж обезпечават отварянето на вратите и изходите за евакуация на учениците.
34. За училищни нужди се закупуват или приемат като дарения само уреди, съоръжения, пособия, учебно-технически средства и др. отговарящи на БДС.
35. Леснозапалими материали се съхраняват от домакина на строго определени за целта места, безопасни за живота и здравето на учениците и трудовия колектив.
36. Забранено е запалването на събраните отпадъци и листа в училищния двор и около него.
37. През есенно-зимния сезон стриктно да се спазва плана за работа при зимни условия – „План за осигуряване на нормален учебен процес през зимата“ с оглед на безопасните и здравословни условия на труд.

УЧЕНИЦИ

1. При придвижване от дома до училище всеки ученик се задължава стриктно да спазва правилата за движение по пътищата.

2. При пресичане на улицата до изхода до изхода на училището всеки ученик е длъжен да се огледа, ослуша и ако не идва превозно средство да пресече.
3. Придвижването по коридорите и стълбищата в училищната сграда става само от дясно.
4. Забранява се на учениците да тичат, скачат и се боричкат в класните стаи и училищните коридори.
5. Пет минути преди започване на часа учениците заемат работните си места и спокойно изчакват идването на преподавателя.
6. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците, както и катеренето по спортните съоръжения без разрешението на преподавателя по физическо възпитание.
7. Организирането и провеждането на спортни игри и състезания в двора на училището и спортните площадки става само в присъствието на учител. Ако топката попадне на улицата, ученикът внимателно излиза на уличното платно под наблюдението на учителя.
8. Забранява се на учениците при отсъствие на учителя да вдигат шум в класните стаи.
9. Забранява се на учениците да консумират закуски в училищната сграда.
10. По време на извънучилищни и извънкласни мероприятия учениците задължително и стриктно спазват указанията на класния ръководител или учителя.
11. Забранява се на учениците да пипат и боравят с учебно-техническите средства и пособия в отсъствието на учителя.
12. Категорично се забранява на учениците да пипат здрави или счупени контакти и електрически ключове. При откриване на повредени или счупени контакти или ел. ключове са длъжни незабавно да уведомят класния ръководител, учител или училищното ръководство.

Конкретните права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учениците за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд са включени в раздел ПРИЛОЖЕНИЯ както следва:

- на лицето , заемащо длъжността директор;
- на лицето, осъществяващо координация и контрол при осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд;
- на учителите, които водят учениците на практика в предприятие;
- на лицето, заемащо длъжността учител /ръководител/ при обучението в кабинет /лаборатория/;
- на лицето, заемащо длъжността учител по труд и техника;
- на учител по физическо възпитание и спорт;

- на учениците по време на учебна и производствена практика и обучение по технологии и предприемачество;
- на учениците по време на провеждане на практическо занятие в кабинет /лаборатория/.

Г Л А В А В Т О Р А

Условия, изисквания и правила за безопасно и здравословно провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Работникът или служителят е длъжен да спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на работата, за която се е договорил.
2. Правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за специфични производства и дейности, както и за отделни машини, съоръжения и работни места, се разработват и утвърждават от работодателя. Те не могат да противоречат на нормативните документи и се обявяват по подходящ начин на работните места.
3. Лица, без необходимите знания и умения, предвидени в правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, не се допускат на работа.
4. При нарушаване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд се носи отговорност.
5. При неизпълнение на задълженията си във връзка с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, работодателя или съответното длъжностно лице подлежат на наказание.
6. Работодателят има право да налага дисциплинарни наказания за неспазване на правилата за безопасни условия на труд.
7. Учителите, работата на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на съоръжения, машини и др. както и заети в дейности, които създават опасност за здравето и живота им, задължително се инструктират, обучават и полагат изпит по правилата за осигуряване на безопасни условия на труд.

8. Учителите разработват правила за безопасни условия на възпитание, обучение и труд по учебните предмети по които преподават.
9. Учителите по физическа култура и спорт подготвят и изискват от училищното ръководство и помощния персонал извършването на ремонт на всички спортни уреди и пособия във физкултурния салон и училищния двор – спортните площадки: шведска стена, халки, баскетболни кошове, греда, успоредки, кон, кози, трамплини, въжета, оградна мрежа на волейболните игрища, футболни врати и др. Годността на същите се проверява от комисия, а тези които не могат да се поправят, се бракуват.
10. При изпълнение на физически упражнения, особено на тези с посложен характер, да се съблюдават изискванията за помощ и пазене на учениците от страна на учителя.
11. Забранява се влизането във физкултурния салон без присъствието на учител, качването и ползването на спортните уреди по време на учебен час от повече от един ученик, както и катеренето и висенето по баскетболните табла или рингове, футболни врати или по оградната мрежа на волейболните игрища.
12. Спортните уреди във физкултурния салон при ползване задължително да се обезопасят с постелки.
13. Спортните уреди и пособия да не се ползват преди учителя да е разрешил работа с тях, а при работа с гюллета, гирички, топки, тояжки и др. задължително да се спазват указанията на учителя за безопасността на всички ученици.
14. В часовете по физическо възпитание учениците са длъжни да бъдат в спортен екип и със спортни обувки /гуменки, кецове, маратонки/ съобразно изискванията на учителя. Не се разрешава в часовете носенето на обеци, накити, часовници, които могат да бъдат опасни за ученика и околните при изпълнението на физическите упражнения, както и ползването на различни предмети и пособия, които не са изискани от учителя и пречат за нормалното провеждане на часа.
15. Учителите по ФВС трябва да осигурят добро предварително разгриване с цел въвеждане на организма за предстоящата работа и предотвратяване опасността от травми.
16. Организацията, редът и дисциплината по време на занятията е задължение на всеки участник в учебния процес.
17. Учителите по ФВС не носят отговорност за травми и наранявания по време на междучасията и при неспазване на указанията за безопасност.
18. В края на всяка учебна година комисията проверява състоянието на училищната сграда и всички съоръжения, физкултурни пособия,

апарати, учебно-технически средства, уреди, машини, осветителни и отоплителни инсталации, съставя протоколи и прави предложение за ремонт или бракуване.

19. В началото на всяка учебна година комисията проверява състоянието на всички видове инсталации, машини и съоръжения, готовността за започване на учебни занятия и съставя протокол, който се предава на директора.
20. В началото на всяка учебна година класните ръководители по време на провеждане на първия час на класа запознават учениците с настоящия правилник, а учителите при провеждане на първото занятие инструктират учениците във връзка с изискванията за безопасност при ползване на машини, уреди, съоръжения, физкултурни пособия и др.
21. До началото на всяка учебна година задължително се отремонтират или бракуват всички машини, уреди, съоръжения, учебно-технически средства и пособия, които не отговарят на условията за безопасност.
22. Задължително е спазването на изготвения план за работа при зимни условия, като своевременно в началото на зимния сезон се осигуряват необходимите противопожарни средства, сол, пясък, луга, лопати и кирки;
23. При извършване на ремонтни дейности в училищната сграда директорът издава заповед за стриктно спазване на правилата за безопасност до неговото приключване.
24. При станала злополука незабавно се уведомява медицинския специалист, училищното ръководство и родителите на ученика или близките на служителя или работника.
25. Дежурните учители за деня извършват превантивен контрол по спазване правилата за безопасност. При нарушаването им от ученици незабавно уведомяват класния ръководител и училищното ръководство.
26. Не се възлага изпълнението на заваръчни работи и не се назначават като заварчици лица, които нямат свидетелство за правоспособност за съответната професия и специализация, както и необходимата степен на правоспособност.
27. При прекъсване на работа електроженния апарат да не се оставя под напрежение.
28. Забранено е на лица под 18 години да работят с вибрационни инструменти.
29. Забранена е работа на учениците с монтажен пистолет.
30. Преди започване на работа, учениците трябва щателно да огледат състоянието на работното място.

31. Забранено е поливането с вода на пода през летните дни за почистване или охлаждане.
32. Учениците се задължават да спират машините за почистване съобразно с приетия график и да спазват всички правила и норми за почистването им по безопасен начин.
33. Лицата, които обслужват електрически уредби и съоръжения и извършват и ръководят работи с тях, трябва да имат необходимата техническа правоспособност или разряд за заеманата длъжност.
34. За отговорник по експлоатацията на енергийните уредби и съоръжения, се определя лице с подходяща квалификация от средата на инженерно техническите работници, което осигурява изпълнението на правилника.

РАЗДЕЛ I

Изисквания към машини, съоръжения и работни места за безопасна работа

1. Да се извършва от помощния персонал навременно и редовно почистване и измиване на физкултурния салон, съблекални и спортни площадки.
2. Във физкултурния салон се влиза организирано и с чисто игрално облекло.
3. Преди започване на учебния час по физическо възпитание се забранява преместването и изнасянето на спортния инвентар и ползването им без разрешението на учителя.
4. Кабинетите и лабораториите по химия, физика, електротехника и др. трябва да имат в непосредствено съседство хранилище.
5. Обезопасени машини и съоръжения са тези, които са механично обезопасени, електрообезопасени, пожаро и взривообезопасени и тези, при които е осигурена защита срещу опасностите като:
 - въздействие на ниска и висока повърхностна температура;
 - отделяне на вредни вещества и влага във въздуха на работната зона;
 - нарушаване на микроклимата;
 - въздействие на шум, вибрации и др.
6. Пространството, в което постоянно действат или периодично възникват опасни за здравето на човека фактори, е опасна зона за увреждане, която може да бъде постоянна или променлива.

7. Учебните работилници, кабинети, лаборатории, физкултурни салони и други подобни, трябва да бъдат напълно механично, електро и пожаро обезопасени.
8. Задължително е спазването на изискванията на Правилника по безопасността на труда (ПБТ) и инструкциите за безопасна работа, с които учениците трябва да са запознати.
9. Всички учебно-технически средства да се използват по своето предназначение и съобразно изискванията по безопасност, хигиена на труда (БХТ).
10. На работните места до машините да има шкафчета, маси и други за поставяне на чертежи, инструменти, заготовки, обработени детайли и др.
11. Подът около машините да бъде равен, нехлъзгав и почистен.
12. Складиране на дървен материал и отпадъци в близост до дървообработващите машини не се допуска.
13. Забранява се използването на сгъстен въздух за почистване на машините и около тях от прах и стърготини.
14. Около машините с „обратен удар“, които могат при известни условия да изхвърлят обратно обработения детайл, не се позволява разполагането на други машини.
15. Детайлите, които подлежат на обработване, да се поставят около машините на такава височина, че да не е необходимо ученикът постоянно да се навежда до пода. Забранено е да се изправят до стените дъски, греди и други материали.
16. Забранено е съхраняването на дървени и други детайли върху машините, механизмите и огражденията.
17. Преди да започнат работа, учениците са длъжни да почистят работните площадки около машините, да подредят материала за обработка, да проверят състоянието на техническата безопасност и изправност на машините. За всяка констатирана неизправност се уведомяват ръководителите.
18. Забранено е пушенето в работилниците и в близост до тях.
19. Работните места за производствено обучение и трудова дейност да се определят от директора.
20. На машините да се извършват само онези операции, за които има указания от учителя по практика.

МЕХАНИЧНО ОБЕЗОПАСЯВАНЕ

1. Машините, съоръженията и работните места в учебните работилници, лаборатории и кабинети трябва да бъдат напълно обезопасени , съгласно изискванията на действащите правилници и нормативни документи за съответните дейности и видове работа.
2. За всяка машина трябва да има окачена на видно място инструкция за безопасна работа.
3. Механичното обезопасяване на машините и съоръженията се осигурява чрез следните технически средства:
 - оградящи устройства /трябва да бъдат сигурни, здрави и стабилно закрепени/;
 - блокировки, предпазни и ограничителни устройства;
 - сигнализация за опасност;
 - дистанционно управление;
 - специални устройства за безопасност.
4. Забранена е употребата на длета и чукове с несигурно закрепени дръжки.
5. Преди започване на учебната практика внимателно де се проверява състоянието на машините и съоръженията, блокиращите и сигналните устройства, пусковите и спиращите механизми, състоянието на режещите и други инструменти, наличието и закрепването на предпазните екрани и капаци, електрообезопасяването и др.
6. Движещите се части на машините и съоръженията трябва да бъдат подходящо обезопасени със сигурно закрепени ограждения или конуси.
7. Местата, които се обезопасяват, да се боядисват в червен или друг подходящ цвят, който сигнализира за опасност при снет предпазител.
8. Всички предпазители, капаци и ограждения да са закрепени стабилно. Недопустимо е произволното им сваляне.
9. Огражденията /капаците/ да имат блокиращо устройство, което да изключва работата на машината когато са отворени.
10. Когато машината няма конструктивно защитно устройство против нараняване на очите, да се ползват подходящи и удобни защитни очила.
11. Наличието и състоянието на защитните средства, намиращи се в експлоатация, да се проверява на всеки три месеца.
12. Забранява се използването на неизпитани защитни средства и на такива, за които срокът за периодично изпитване е изтекъл.
13. Не се допуска свалянето на защитните покрития през време на работа на машините.

14. Учениците трябва да работят само с напълно обезопасени машини, а работата да се извършва с повишено внимание и под постоянното наблюдение на ръководителя.

ЕЛЕКТРООБЗАВЕЖДАНЕ И ЕЛЕКТРОБЕЗОПАСНОСТ

1. Електрическите уредби, съоръжения, инсталации и съставящите го елементи по устройство да отговарят на изискванията на Правилника за устройството на електрическите уредби, на стандартизационните документи, както и да са съобразени със специфичните условия на експлоатация и изисквания за поддържане и ремонт.
2. При необходимост да се вземат допълнителни технически и организационни мерки, включително и използване на средства за индивидуална защита.
3. Да се спазват изискванията за безопасна работа при експлоатация и поддържане на електрическите уредби, ел. съоръжения, ел. инсталации, ел. проводни и др.
4. Да се осигурят електрическите уредби и съоръжения, машините, инструментите, инсталациите, осветителните тела и др. срещу опасността да предизвикват пожар чрез изпълнение на ел. частта им в съответствие с изискванията за пожаро и взривоопасната зона, където се използват.
5. Състоянието на изолацията и сигурността на електрообезопасяването трябва да бъдат проверявани най-малко два пъти в годината.
6. Включването и изключването на напрежението за електроконсумативите в работилниците и лабораториите трябва да се извършва от централното табло.
7. Включването и изключването на машините в ел. мрежа се извършва от учителя, водещ учебната практика, при съблюдаване на мерките за безопасност.
8. В работилницата по дървообработване осветителните тела, електродвигателите, пусковите устройства, разпределителните табла и инсталациите към тях да бъдат в изпълнение, съответстващо на противопожарните норми.
9. Корпусите на дървообработващите машини да бъдат допълнително заземени към заземителен контур.
10. Подвижните и носими машини и приспособления да се пренасят след изключването им от ел. мрежа и пълно спрял двигател. Да се пускат в движение, само когато са здраво захванати.

11. Забранено е на учениците да пипат и извършват поправки и ремонт по ел. инсталациите на машините.
12. Забранява се полагането на захранващ кабел върху и под строителни материали, обзавеждане, по проходи, пътеки, пътища и др. места, където е възможно увреждането му.
13. Всички електроразпределителни и пускови табла, кабели и инсталации след демонтиране и преместване на работната машина, незабавно да бъдат изключени от напрежение.
14. Кабели и проводници, които не захранват механизми или ел.осветление, задължително да се демонтират, а не само да се изолират.
15. Забранено е използването на земята като фаза или нулев проводник в електрическите уредби с напрежение до хиляда волта.
16. Задължително се изготвят инструкции за безопасна работа с ръчни електрически инструменти, преносими ел. лампи и трансформатори за изискванията към условията, на които трябва да отговарят тези инструменти, за изискванията към напрежението според условията на работната среда и произтичащите от всичко това специални мерки.
17. Забранява се изключването на няколко машини с един общ прекъсвач.
18. Не се допуска работа с неизправни електрически щепселни съединения, ключове, шнулове и кабели.
19. Обслужването и поддържането на ел.уредби, съоръжения , инсталации и ел.проводи се извършва от лица с необходимата техническа правоспособност, притежаващи изискваната квалификационна група и да са медицински освидетелствани.
20. Спазването на изискванията , включени в правилника за безопасност на труда е задължително.

РАЗДЕЛ II

Хигиенни и здравословни изисквания за работните места и за учебно- производствената дейност на учениците

1. Определянето на учениците за производствено обучение се извършва след обстоен предварителен медицински преглед и лекарско заключение.
2. Работните места и видовете дейности на учениците да са съобразени с изискванията на нормативните документи .
3. През време на работния ден ръководителите на учебна практика да осигуряват на учениците най-малко две почивки по 15 минути.

4. Забранява се увеличаване продължителността на учебния час и съкращаване на почивките.
5. Забранено е разположението на работилниците в сутеренни и влажни помещения.

Учебно-производствена среда и учебно-производствен процес

1. Учебните работилници, кабинетите, лаборатории, физкултурни салони и др. подобни трябва да бъдат в помещения с благоприятни условия за работа, което ще осигурява минимално напрежение на нервната система и сърдечно-съдовата дейност на ученика, ще намалява умората, а оттам и опасността от злополуки.
2. Задължително е да се осигуряват дървени скари при циментов и земен под, върху които да стоят учениците по време на работа.

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

1. Учебните кабинети, работилници, лаборатории, физкултурни салони и др. трябва да отговарят на санитарно-хигиенните изисквания по отделните фактори – микроклимат, осветление /естествено и изкуствено/, вредни вещества, шум, вибрации, лъчения и др.
2. За всеки ученик да се осигури минимална кубатура – 13 – площ 4 кубични метра. Допуска се най-малка височина на учебните работилници 3,5 куб. м .
3. Времето за производствено обучение да започва не по-рано от 7,00 часа, а общата продължителност на трудовата дейност и производственото обучение за учениците да не превишава 6 часа.

МИКРОКЛИМАТ – температура, влажност и скорост на въздуха. Отопление и вентилация.

1. Хигиенните изисквания към микроклиматичните параметри на въздуха в работните помещения да отговарят на БДС 14776-87.
2. Да се спазват оптималните норми на работните места за температура и скорост на въздуха в зависимост от категорията работа и периода на годината.
3. Когато поради технически или други причини не е възможно да се осигурят оптималните норми, да се спазват допустимите норми за:

- температура и скорост на въздуха през студения период за относителна влажност на въздуха на постоянните работни места между 30 и 75 %.
 - Скорост на въздуха на постоянните работни места през топлия период;
 - Относителна влажност на въздуха на постоянните работни места през топлия период.
4. На постоянните работни места в помещения със значително отделяне на влага се допуска през топлия период повишение на допустимата относителна влажност на въздуха до 75% . Температурата на въздуха на тези работни места не трябва да превишава 28 градуса С за категория работа 1 и 2 и 26 градуса за категория работа 3, независимо от температурата на външния въздух.
 5. Необходимо е да се поддържа постоянна температура в работните помещения с помощта на отоплителни тела, които не трябва да влошават микроклимата. Печките да отстоят от горими и трудногорими конструкции и мебели най-малко на 80 см.

ЕСТЕСТВЕНО И ИЗКУСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ

1. Всички помещения, независимо от времето на пребиваване в тях, трябва да бъдат осигурени с естествено осветление.
2. Помещенията, в които е обективно докладвана невъзможността да се осигурят нормите за естествено осветление, трябва да се осветяват през деня със смесено осветление.
3. Естественото осветление трябва да бъде странично, горно или комбинирано и да осигурява хигиенните изисквания съобразно БДС 1786-84.
4. Аварийното и евакуационно осветление трябва да се захранва от независим източник на напрежение или да се превключват автоматично към него при внезапно изключване на работното осветление.
5. Да се спазват отрасловите норми за изкуствена осветеност на работната повърхнина, както следва:
 - класни стаи, аудитории, учебни кабинети, лаборатории в средата на дъската 500, на работните маси и чинове 300;
 - кабинети по техническо чертане и рисуване на дъската 300, на работните маси 500;
 - ученически работилници за обработка на метал и дърво 300;
 - кабинети по шев и кройка 400;
 - кулинарни кабинети 300;
 - кабинети и стаи на преподавателите 200;

- физкултурни зали на пода 200;
 - административни помещения 400.
6. В кабинетите и лабораториите по химия, физика и други е наложително наличието на резервно осветление, което трябва да се осигурява от независим източник.

ШУМ И ВИБРАЦИИ

1. Да се спазват допустимите стойности на нивата на шума.
2. Да се спазва допустимата продължителност на пребиваване на учениците в производствени и учебно-производствени помещения и на работните места в зависимост от нивото на шума.
3. При обучение на ученици до 15-годишна възраст не се допуска пребиваването им на места, където звуковото ниво на шума превишава 70 дБ.
4. Почивките да се осигуряват след всеки един час работа за учениците от 15 до 16 години.
5. Да не се допуска учебно-производствена и трудова дейност на учениците при нива на шума над 85 ДБ „А”.
6. Да се полагат всички условия и технически решения за премахване или обезшумяване на източниците на шум.
7. Използване на индивидуални средства за защита от шума се разрешава за ученици над 16 год. на работни места с нива на шума над 70 ДБ „А”, но не повече от 85 ДБ „А”.
8. Да се извърши измерване на вибрациите по методите, регламентирани в БДС.
9. Да се осигурят допустимите стойности на вибрациите на работните места в зависимост от характера и направлението на действието им, възрастта и пола на учениците.

ВРЕДНИ ВЕЩЕСТВА

1. Да се съхраняват с голяма отговорност в отделни, специални за целта помещения, снабдени със стелажи, съдове за дозиране, негорими шкафове съоръжения за преливане, вентилация, подходящ начин за отопление, противопожарно обзавеждане с инвентар, приспособление за промиване на очите, аптечка с медикаменти, за първа помощ и др.
2. Работещите с тях да са запознати с техните свойства и правилата за работа, като се подлагат на специален инструктаж.

3. Повдигането, пренасянето и манипулирането с такива видове товари да се извършва със специално работно облекло, защитни обувки, предпазни престилки, ръкавици и очила.
4. Забранява се пренасяне на вредни вещества в счупени съдове или повредени опаковки.
5. Съдовете, в които се съхраняват вредните вещества, да са снабдени с труднопремахващи се надписи с названието на веществото.
6. При разливане на вредно вещество, същото да се почиства по безопасен начин, а след почистване задължително и промиване на замърсеното място с вода.
7. Забранява се изхвърляне в канализацията на отработени разтвори, съдържащи отровни вещества, разяждащи химикали и др. подобни.
8. Забранява се на младежите и девойките до 18 годишна възраст да работят или да престояват при наличието на вредни вещества във въздуха над пределно допустимите концентрации.
9. Да не се възлагат на учениците до 18 годишна възраст дейности, при които има даже само контакт с вредности, посочени в Приложение №3 към чл. 8 от Наредба № 13 на МНЗ от 1992 година.
10. Съдържанието на вредности във въздуха на работната среда да бъде колкото се може по-малко, за да може да се отстрани вредното му действие

ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ И ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ПОЛЕТА

1. Да не се възлагат дейности на подрастващите до 18 год. възраст, при които има контакт с йонизиращи лъчения и канцерогенни вещества.
2. На учениците до 18 години не могат да се възлагат дейности, при които има контакт с електромагнитни полета с наднормени нива, съгласно санитарно-хигиенните норми и стандарти – БДС 4525-78.

ФИЗИЧЕСКО НАТОВАРВАНЕ

1. Категоризацията на работата за учениците се извършва в зависимост от физическото натоварване.
2. Не се допуска провеждане на учебна и производствена практика с учениците извън предвиденото учебно време в учебната програма, както и в неучебни, празнични и почивни дни.
3. Забранено е вдигане и пренасяне на тежести от учениците, освен нормативно регламентирани изключения за това.
4. За учениците до 18 год. възраст не се разрешава работа, свързана с повдигане и пренасяне на тежести.

5. Забранена е работа ,свързана с пренасяне на тежести над посочените норми за физическо натоварване на работниците – Д. в. бр. 25 от 1971 г. изм. и доп. бр. 58 от 1979 г.
6. В средата на работния ден се осигурява почивка 15-20 минути /освен обедната/, която влиза в работното време.
7. Пренасянето на един и същи товар от двама ученика едновременно се допуска при условие, че теглото му не надвишава два пъти нормата за съответния пол и възраст.

САНИТАРНО- БИТОВО ОСИГУРЯВАНЕ

1. Територията на училището и дворните площи да се поддържат чисти, а отпадъците да се събират на определените за целта места.
2. За осигуряване на личната хигиена на работниците и служителите да се осигурят санитарно-битови помещения.
3. Да се поддържат в добър вид съблекалните, помещенията с душеве и умивалници, помещенията за почивка, тоалетните и в изправност шкафчетата, душовете, бойлерите и др.
4. Да се спазва от всички – педагогически, непедagogически персонал и ученици, въведения режим за труд и почивка.
5. Кабинетът на медицинския специалист да бъде обзаведен и оборудван с необходимите средства и медикаменти за оказване на първа помощ.
6. Условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на педагогическия и непедagogическия персонал и на учениците съобразно санитарните норми и изисквания се осигуряват от директора на учебното заведение.

ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ

1. Училищната сграда да бъде осигурена с необходимите количества вода за хигиенно-санитарни, питейно-битови и противопожарни нужди.
2. Да се поддържа в изправност водопроводната инсталация и канализационната система.

КАРТИ ЗА УСЛОВИЯТА НА ТРУД

1. Да се извърши оценка на условията на труд, като същите се определят чрез данните от съществуващи паспорти на условията на труд и от други измервания и оценки, с давност не по-голяма от три години и да се извършват от специализирани лаборатории.
2. Контролът по измерването на елементите от условията на труд се осъществяват от контролните органи на МЗ и МТСГ.

3. За всяко работно място, работна зона и за учебно-производствена дейност на учениците да се състави карта за условията на труд с параметрите на работната среда според наредбата за комплексното оценяване на условията на труд, утвърдена с ПМС № 163/91 г. и Наредба № 15 10.08.84 г. на МНЗ и МНП.

РАЗДЕЛ III

ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

Създаване на условия за недопускане на пожари

1. Да се изготви противопожарна Наредба, която да се утвърди от директора на учебното заведение.
2. Противопожарната Наредба да се спазва от всички задължително.
3. Да се извършва постоянен контрол по спазване на противопожарната наредба от назначеното длъжностно лице и училищното ръководство.
4. В наредбата да бъдат включени и следните раздели:
 - Противопожарни изисквания към помещенията;
 - Помещения за учебно-възпитателна дейност;
 - Учебни работилници.
5. Да се извършва постоянен контрол по използването на електронагревателните и отоплителни уреди. При спиране на ел. ток да се ползват само електрически фенерчета или газови лампи.
6. Отоплителните уреди да бъдат монтирани правилно и безопасно.
7. Леснозапалимите течности в лабораториите да се съхраняват в метални шкафове.
8. В коридорите и по стълбищата да не се съхраняват маси, чинове или друг инвентар.
9. Изходите за евакуация да се поддържат годни за използване при евакуация.
10. В таванските и избените помещения да не се складират леснозапалими, да бъдат заключени и да няма свободен достъп до тях.
11. Противопожарните уреди и съоръжения да се поддържат в изправност и годност за използване.
12. Да се спазват най-строгите изискванията за пожарна безопасност при извършване на заваръчни и други огнени дейности.
13. Да се изготви план за евакуация на учениците при пожар, същият да бъде поставен на видно място в училищната сграда на всеки етаж и да се преиграва веднъж на учебен срок през учебната година.

Летни лагери и почивни станции за деца и ученици

1. Летните лагери и почивни станции за учениците трябва да бъдат осигурени със средства за гасене на пожари и телефонна връзка.
2. Забранено е настаняването на ученици в сгради, неосигурени с вода за гасене на пожар.
3. Сградите по възможност да бъдат негорими, а дървените не по-високи от един етаж.
4. Сградите да имат най-малко два изхода, водещи непосредствено навън.
5. В горими сгради се допуска настаняване до 50 лица.
6. Забранено е устройването на кухни и перални помещения в дървени сгради, заемани от учениците, както и настаняването на персонал, устройване на складове, работилници и др. подобни сгради, където са настанени ученици.
7. В помещения заети от учащи се и в близост до тях е забранено палене на огън и ползване на открити огнеизточници.
8. Обслужващият персонал да бъде запознат с правилата за противопожарна охрана и начините за ползване на наличните средства за гасене на пожар.

Противопожарни изисквания при провеждане на масови мероприятия – тържества, вечери и др.

1. Помещенията за масово събиране на хора в учебното заведение са кино и видеозали, физкултурен салон, стол, концертна и семинарна зала, учителска стая и др.
2. Помещенията, в които се провеждат масови събирания, трябва да бъдат от I или II степен на пожароустойчивост. Трябва да имат най-малко два изхода за навън и спазени всички други изисквания за евакуация на хора.
3. Не се допуска употребата на синтетични материали за облицоване на стени и тавани.
4. За провеждане на масови мероприятия трябва да бъдат осигурени всички необходими средства за пожарогасене.
5. През време на масовото мероприятие при учениците трябва да присъства представител на училищното ръководство, който да следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарна охрана.
6. При провеждане на масовото мероприятие е забранено:
 - осъществяване на светлинни ефекти с използване на химически и др. вещества, които могат да причинят пожар;
 - да се гаси напълно светлината в помещението;

- разполагане на маси, столове и др. предмети в помещението по начин, който ще затрудни бързото му напускане от присъстващите.
7. Украсата с електрически илюминации да се извършва само от правоспособен електротехник, който да спази всички изисквания за електро пожаробезопасност .

РАЗДЕЛ IV

РАБОТНО ОБЛЕКЛО И ПРЕДПАЗНИ СРЕДСВА

1. Предпазните средства и работното облекло се осигуряват съгласно реда и изискванията, определени в нормативните актове и се ползват само по предназначението им в работно време.
2. Изготвя се и се утвърждава списък на работните места и видовете работа, за които са необходими предпазни средства и работно облекло, като се определя видът, срокът на износването и условията на използването им.
3. Разходите по доставката и поддържането на работното облекло и предпазните средства са за сметка на работодателя и от бюджета на учебното заведение.
4. До началото на всяка учебна година комисия, назначена със заповед на директора, проверява наличието, състоянието и годността на личните предпазни средства.
5. Да се поставят , където е необходимо, предупредителни знаци и надписи.
6. При изпълнение на работата по време на учебна практика в работилниците на учебните заведения, учениците да се снабдят с работно облекло и лични предпазни средства в съответствие с изискванията на Наредбата за безопасно работно и униформено облекло /Обн. в ДВ бр. 8 от 30.01.87 г., изм. бр. 38 от 1990 г./

РАЗДЕЛ V

Правила и изисквания за безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории, с машини, съоръжения и инструменти, в детските градини и други работни места и дейности.

Училищният директор утвърждава разработените правила за безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории с машини, инструменти, съоръжения и др.

БЕЗОПАСНА РАБОТА В УЧЕБНИТЕ КАБИНЕТИ И ЛАБОРАТОРИИ – ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

КАБИНЕТ И ЛАБОРАТОРИЯ ПО ХИМИЯ

1. Учениците да бъдат запознати с несъвместимостта на химическите вещества.
2. На шкафове, в които се съхраняват отровни, самозапалващи се, взривни, радиоактивни и др. вещества да се поставят знаци по БДС за опасност.
3. Във всяка химическа лаборатория трябва да бъде монтирана общообменна вентилация.
4. Отровните вещества да се съхраняват в добре затворени съдове и специални шкафове, които се заключват, с надписи и знаци „отрова“. Лесно летливите течности да се съхраняват на хладно и тъмно място.
5. Забранено е оставянето на химически вещества без етикет.
6. Да се спазват от учителя нормативите за допустимото количество опасни и отровни за здравето вещества.
7. Химическите лаборатории да са разположени и оборудвани съгласно санитарните норми и изисквания.

КАБИНЕТ ПО ЕЛЕКТРОТЕХНИКА

1. Апаратите, съоръженията и измервателните уреди, употребявани в електролабораторията, да имат ясно означени параметри, схеми и номера.

ФИЗКУЛТУРЕН САЛОН И ПЛОЩАДКА

1. Уредите да бъдат здрави и неподвижно закрепени.
2. Да не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.
3. Баскетболните табла, хандбалните врати, волейболните колони и други да бъдат закрепени здраво или стабилизирани с тежести.
4. Траповете за скачане да са дълбоко разкопани.

Безопасна работа в учебната работилница по време на учебна практика – общи изисквания

1. За обучение по практика в учебната работилница се допускат ученици, които са преминали начален инструктаж по БХТ и ПО по утвърдена протрама и са медицински освидетелствани за това.
2. Не се допуска по време на учебна практика учениците да работят без наблюдение на учителя или майстора.
3. Не се допуска оставяне на ученици през време на почивките в работилницата без присъствие на учител.
4. Не се допускат по учебна практика ученици без работно облекло и лични предпазни средства.
5. За всяка машина, съоръжение, работа с инструменти и др. се поставя на видно и удобно място за четене инструкция за безопасна работа.
6. Ученикът е длъжен през време на работа да следи за нормалната работа на двигателя и другите части на машината, когато напуска машината да спре двигателя и след свършване на практиката да иска изключване на машината от ел. мрежа, да я почисти и смаже.
7. Подборът на най-подходящ инструмент да се извършва щателно и под надзора и контрола на учителя или майстора, водещ учебната практика.
8. Когато учениците работят с ударни инструменти, при които може да отхвъркне поломена или отрязана метална част, трябва да са с предпазни очила.
9. Забранено е на лица под 18 години да работят с вибрационни инструменти и с монтажни пистолети.
10. Всички ръчни инструменти, които имат заострени краища за дръжки, като пили или ножовки, трябва да имат дръжки по размери с бандажни пръстени.
11. Подаването на ръчни инструменти от един ученик на друг да става с повишено внимание и по безопасен начин.
12. Забранено е стягането на гайките за укрепване на инструментите да става с удари на чук и секач.
13. Отстраняването на всички отпадъци от машината трябва да става само при спряна машина.
14. Настройката на машините, закрепването на детайлите за обработка и инструментите, снемането им, почистването им и др. да става само при спряна от движение машина.
15. Редовно, всеки път да се проверява здравето и сигурно захващане на детайла за обработка и режещия инструмент.
16. Забранено е поставянето на предмети върху паралелите на машината.

17. Забранено е придържането на обработваемия детайл с ръце по време на обработка или спирането му от движение.
18. Режещите инструменти за машините да се съхраняват в определени за целта шкафове. Смяната им при необходимост да става при напълно спряла машина.

Извънучилищна дейност

1. При организиране на извънучилищни мероприятия ръководителят на групата да изготви и представи на директора план за провеждане на мероприятиято.
2. Извънучилищно мероприятие се провежда след издадена от директора писмена заповед и проведени инструктажи с учениците.
3. Директорът определя и запознава придружителите на групата с конкретните им задължения за осигуряване на безопасното провеждане на извънучилищното мероприятие.

Организирано придвижване на деца, ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в превозни средства

1. Задължително е спазването на изготвения и утвърден от директора план на Комисията по безопасност на движението, охрана на труда и защита при природни и други бедствия.

Дейност в случай на пожар, авария или природно бедствие

1. Да не се допуска паника и да се действа организирано и уверено.
2. При усещане на първите признаци на земетресение да не се напуска сграда самостоятелно от ученици или учители.
3. Да се заемат местата до вътрешните стени или коридорите, които са сравнително по-устойчиви на въздействието.
4. След преминаване на първия трясък незабавно да се изключат отоплителните и нагревателни уреди в класните стаи, канцелариите, коридорите, работилниците, кабинетите, лабораториите и др.
5. След преминаване на първия трясък под ръководството на учителите, организирано, при спазване на плана за евакуация да се напуснат класните стаи.
6. Да се слиза само по стълбищата, без да се ползва асансьора.
7. След напускане на сградата да не се застава на разстояние по-малко от височината ѝ.
8. Задължително е спазването от всички – трудов колектив и ученици на противопожарната наредба, утвърдена от директора.

9. При възникване на пожар е необходимо да се уведомят незабавно органите на противопожарната охрана, като се посочи и адреса на училището.
10. Да се започне незабавно гасене на пожара с наличните противопожарни съоръжения.
11. Организирано и без паника да се евакуират учениците, съгласно плана за евакуация и конкретната пожарна обстановка.
12. Задимен участък да се преминава с поставена на дихателните органи мокра кърпа.
13. Директорът на училището и учителите напускат последни училищната сграда, след извеждане на всички ученици.
14. При разрастване на пожара да се вземат мерки за спасяване на ценно имущество и документация.
15. При пристигане на противопожарните коли, да се информират служителите на СПАБ за следното:
 - има ли ученици, не изведени от класните стаи и къде;
 - кои помещения са обхванати от огъня и къде се разпространява;
 - местата за съхраняване на леснозапалими течности, документация, ценно имущество и др.

Г Л А В А Т Р Е Т А

Инструктажи и обучения по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана

1. Училищния директор задължително с писмена заповед създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техният обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат.
2. Инструктажите се провеждат от длъжностни лица с техническо или друго подходящо образование и съответен опит през време на работа, като разходите за това не са за сметка на инструктираните.
3. Инструктажи за осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд, се провеждат от учители и от оторизирани лица, както и ученици, педагогически и непедagogически персонал или лица от други организации извършват самостоятелно или съвместно следните дейности:
 - ремонт, монтаж и демонтаж на машини, апарати и съоръжения;

- ремонт на различни видове инсталации – електрически, отоплителни, вентилационни, климатични, аспирационни, водопроводни и канализационни;
 - строително-монтажни дейности на училищната сграда или двора на училището;
 - товаро-разтоварни или транспортни дейности.
4. Директорът на учебното заведение ежегодно организира форми за повишаване на знанията по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудови и учебни процеси и на тези, определени да провеждат инструктаж.
 5. С всички работници, служители и ученици да се проведат инструктажи за безопасни условия на възпитание, обучение и труд и безопасни методи на работа.
 6. Работниците и служителите работата, на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на машини и други технически съоръжения, задължително да се инструктират, обучат и положат изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
 7. Училищния директор да организира провеждането на периодично обучение и инструктаж по правилата за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.
 8. По отношение на организацията на инструктажите да се привлекат училищните настоятелства.
 9. Задължително е документирането на проведените видове инструктаж.
 10. Не се допускат на работа лица, които не са инструктирани.
 11. Контролът по спазването на изискванията за организацията, реда и условията за провеждане и документиране на видовете инструктажи се осъществява от директора.
 12. Въвеждането, воденето, съхранението и контролът на документацията за дейностите, осигуряващи здравословни и безопасни условия на обучение и труд се извършва от директора на училището или от упълномощено длъжностно лице.

Г Л А В А Ч Е Т В Ъ Р Т А

Трудови злополуки

1. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания станали по време и във връзка или по повод на извършваната работа,

- както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултат на изпълняваните трудови задължения.
2. Регистрират се всички трудови злополуки, които са станали с работници или служители и са предизвикали загубване на трудоспособност за един или повече дни.
 3. За всяка трудова злополука самият пострададвал или най-близките свидетели на злополуката незабавно уведомяват училищния директор.
 4. Трудовата злополука се установява от директора на учебното заведение с акт в тридневен срок, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване – до три дневен срок от неговото констатиране от съответните здравни органи.
 5. Директорът на учебното заведение организира регистрирането, отчитането и анализирането на трудовите злополуки и професионалните заболявания по установения в Република България ред.
 6. Училищният директор незабавно уведомява ИО на МОН, Регионалните инспекции по труда, органите на МВР, прокуратурата и Гражданска защита в случаите на тежки или със смъртен изход трудови злополуки и тежки аварии.
 7. Мерки за предотвратяване на трудовите злополуки и на общите и професионалните заболявания се вземат от училищния директор.

Г Л А В А П Е Т А

Долекарска помощ

1. Да се ползват правилата, предназначени за обучение на работниците и служителите за оказване на първа долекарска помощ при увреждане здравето на хора при трудовата им дейност, утвърдени от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалните грижи.
2. Спазването на правилата за оказване на първа долекарска помощ /утвърдени на основание чл. 276 ал. 1 и ал. 2 от КТ и влезли в сила от 01.01 1995 г./ е задължително.
3. При изпадане на ученици в гърч да се запази спокойствие, да се постави детето далече от остри и горещи предмети, да се разхлабят пристягащите дрехи, да се постави тялото в странично положение и да се повика веднага училищния лекар или медицинско лице, обслужващо училището. Да не се правят опити за ограничаване на гърчовете и свестяване /пръскане с вода и изкуствено дишане/, които влошават състоянието на детето, да си изнесе на свеж въздух пострадалият и да не се дават течности и вода през устата.

4. При настъпване на алергичен шок на мястото на инфектиране да се постави турникет.
5. При колабс да се наплиска лицето и да се напръска с вода, да се дадат тонизиращи напитки или вода.
6. При травматизъм да се направи компресивна превръзка, при счупване на крайник или открита фрактура да не се предприема нищо. При внезапно падане пострадалият се оставя на мястото на произшествието до идването на медицинския специалист, като се отстраняват наблюдателите и се оставят само двама преки свидетели на произшествието.
7. При повръщане да не се дават вода или течности през устата.
8. При удар от ел. ток да се освободи пострадалия от проводника при сигурни предпазни мерки – с дървен предмет. Пострадалият да се постави на пода с обърната настрани глава без възглавница и да се започне външен сърдечен масаж, след което вдишване уста в уста или уста в нос. Да се повика специализирана реанимационна линейка.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Термини и определения по охрана на труда

Производствено помещение – затворено пространство в специално предназначена сграда, в която се осъществява трудова дейност.

Индивидуално работно място – място, предназначено за работа на едно лице.

Постоянно работно място – работното място, където се намират работещите през по-голямата част от работното време.

Категория работа – работа според енергоразхода на организма.

Оптимална норма за вредност – най-благоприятната, най-подходящата стойност.

Допустима норма за вредност – стойност, до която не се предизвиква заболяване или отклонение в здравното състояние на работещите в хода на трудовата им дейност.

Вредни вещества – вещества, които постъпили в организма, макар и в минимални количества, могат да доведат до различни по степен функционални разстройства или увреждания на тъкани или органи.

Пределно допустими концентрации – на дадено вредно вещество във въздуха на работната среда е най-високата допустима концентрация, която не предизвиква заболявания или отклонения в здравето състояние.

Охрана на труда – система от нормативни актове и съответстващите им социално-икономически, организационни, технически и хигиенни мероприятия и средства, които осигуряват безопасността, запазването на здравето и работоспособността в процеса на труда.

Условия на труд – съвкупност от фактори на производствената среда, оказваща влияние на здравето и работоспособността на човека.

Безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд – обхваща както материални, така и нематериални условия, които предотвратяват и отстраняват вредното въздействие в работната среда при реализиране на трудовата дейност:

- материалните условия на възпитание, обучение и труд са безопасни, когато позволяват учебния и трудовия процес да се осъществи така, че да бъде опазен физически човекът от вредното външно въздействие върху него, а здравословни ако позволяват нормално функциониране на човешкия организъм при пребиваване в работна среда;

- нематериалните условия – към тях се отнасят инструктажът, обучението, дисциплината, квалификацията, правоспособност, умения, опит, възможност и други.

Безопасност на труда – състояние на условията за труд, при които е изключено въздействието на опасни и вредни производствени фактори върху работещите.

Техника на безопасност – система от организационни и технически мероприятия и средства, които предотвратяват въздействието на опасни производствени фактори върху работещите.

Изисквания за безопасност на труда – изисквания, определени в нормативните актове, нормативно-техническата документация, правила или инструкции, изпълнението на които осигурява безопасността на работещите.

Професионално заболяване – заболяване, причинено от въздействието на вредни условия на труд.

Работодател – по смисъла на тази наредба е директорът на учебното заведение.

Длъжностно лице – е работник или служител, на когото е възложено да упражнява ръководство на трудовия процес /учебно-възпитателния/ в учебното заведение.

Електрическа уредба – съвкупност от технологично комплектовани и монтирани електрически машини, съоръжения и апарати или част от тях за

производство, преобразуване, предаване, разпределение и консумиране на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Правилникът за осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд в училище, се издава на основание чл. 5 ал. 1 от Инструкция № 5 от 05.07.96 г. на МОНТ.
2. Настоящият правилник влиза в сила от началото на учебната 2003/2004 година.
3. Указания за прилагане на правилника се дават от назначеното със заповед на директора длъжностно лице.
4. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в учебното заведение е задължително спазването на правилника, както и на Наредба № 7 от 23.09.99 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при изпълнение на работното оборудване.
5. Контролът по спазването на правилника се осъществява от директора на учебното заведение.
6. Правилникът се представя в ИО на МОН при утвърждаване на Списък-Образец № 1 за учебната година.

П Р И Л О Ж Е Н И Я

Права, задължения и отговорности за осигуряване и спазване на безопасните условия на възпитание, обучение и труд на:

ДИРЕКТОР

1. Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в учебното заведение по действащите нормативни документи, указания и заповеди на министерството, по въпроси на охраната на труда.
2. Утвърждава Правилника за осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд на учебното заведение, което ръководи.
3. До началото на всяка учебна година актуализира правилника.
4. Организира запознаване на учениците, педагогическия и непедагогическия персонал и родителите с настоящия правилник.

5. Създава условия за опазване на живота, предпазване от рискове и укрепване здравето на учащите се.
6. Назначава длъжностно лице с подходящо образование и подготовка за осъществяване на координация и контрол по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.
7. Организира съвместно с медицинското лице, обслужващо училището, провеждане на различни видове здравни мероприятия и поддържането на реда и хигиената в училищната сграда, дворните площи и другите помещения.
8. Създава условия и осигурява цялостно и правилно провеждане на инструктажите и обучението по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана и контролира прилагането и спазването на изискванията за тяхното провеждане.
9. До началото на всяка учебна година осигурява изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа с отделните машини, апарати и съоръжения, за учебните кабинети, лаборатории и работилници, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите и липса на трудови навици.
10. Всяка учебна година организира със съдействието на РЗИ и специализираната лаборатория проверка по спазването на установените в Република България единни правила, норми и изисквания по отношение на:
 - вибрации, шум, чистота на въздуха, осветеност;
 - ергономични условия;
 - микроклимат/температура и влажност на въздуха/.
11. Осигурява безопасни и здравословни условия на труд, така че всяка опасност за живота и здравето на работника или служителя да бъде предотвратена.
12. Осигурява указания за реда и начина за изпълнение на задачите, включително запознаване с длъжностните характеристики и правилата за здравословни и безопасни условия за труд.
13. Осигурява вписването към длъжностните характеристики на служителите и работниците на конкретните им задължения за осигуряване на безопасни условия на труд.
14. При сключване на договори с други организации за изпълнение на ремонтни дейности включва и мерки за осигуряване на безопасни условия за обучение и труд.
15. Сключва договор с предприятие /фирма/ за провеждане на производствена практика, в който подробно се вписват задълженията на двете страни за осигуряване на безопасни и здравословни условия, при които ще работят учащите се.

16. Носи персонална отговорност по изпълнението и контрола на безопасните условия на възпитание, обучение и труд на учащите се през време на учебната и производствена практика в работилниците, кабинетите, лабораториите и извън учебното заведение.
17. Осигурява подходящи помещения за учебни кабинети, лаборатории, работилници и не допуска използване на неподходящи тавански, избени и студени помещения за подобни цели.
18. Осигурява спазването и прилагането на държавните стандарти и отраслови норми по охрана на труда при усвояване на нови и вече произведени съоръжения, апарати, уреди и други в учебните работилници.
19. Осигурява необходимите средства за осъществяване на мероприятия по охрана на труда.
20. Осигурява снабдяването с работно и специално облекло и лични предпазни средства на работниците и служителите, които работят с или при опасни и вредни за здравето или живота машини, съоръжения, течности, газове, стопени метали, нажежени предмети и други подобни.
21. Осигурява безплатно работно и униформено облекло при условия и ред, установени от МС или КТД.
22. Осигурява условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и учащите се.
23. Осигурява преглед на сградите след извършен основен ремонт и обръща внимание на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на електрическата инсталация и съоръжения /зануляване, зазимяване/, монтирането на машините, изискванията по хигиена на труда и противопожарна безопасност.
24. Докладва ежегодно на педагогическия съвет за състоянието по безопасност и хигиена на труда и противопожарна охрана, за причините, довели до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.
25. Осигурява своевременно съставяне на акт за трудова злополука или професионално заболяване, както и разследване на причините, довели до това. Незабавно уведомява РУО на МОН, регионалната инспекция по труда, органите на МВР, прокуратурата и гражданската защита в случаите на тежки или със смъртен изход злополуки и на тежки аварии.
26. Осъществява взаимодействие и координация с органите на МТСГ, МЗ, МВР, МОС и местните органи на държавната власт в дейността си по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.
27. Отговаря за пожарообезопасяването чрез спазване на действащите норми, правилници, наредби и предписания.

28. Осигурява необходимото противопожарно оборудване и място за разполагането му.
29. Съгласувано с противопожарните органи определя пътищата за евакуация на учащите и други служители и работници.
30. Подпомага организирането на евакуация на учениците и трудовия колектив през учебната година и контролира нейното изпълнение.
31. Следи за състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения, електрическите инсталации и други.
32. Осигурява изготвянето на инструкции за спазване и изискванията и правилата за пожаробезопасност.
33. Осигурява съответното обезопасяване, когато изходът на учебното заведение е в близост до улица с интензивно движение.
34. Разработва и обявява по подходящ начин правила за спазване на здравословни и безопасни условия на труд при специфични производства и дейности, както и за отделни машини, съоръжения и работни места. Правилата не могат да противоречат на единните и отрасловите правила.
35. Извършва контрол при сключване на трудов договор за спазване на изискванията за правоспособност и квалификация.
36. Проявява специална грижа и внимание към определени категории трудещи се – младежи, жени, лица с намалена трудоспособност и други.

ДЛЪЖНОСТНО ЛИЦЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАЩО КООРДИНАЦИЯ И КОНТРОЛ ПО ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД.

1. Осъществява от името на директора координация в работата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд за щатния персонал и учениците, за предпазване от рискове и укрепване здравето на децата.
2. Провежда начален инструктаж по БХТ и ПО с:
 - а/ всички новопостъпващи в учебното заведение служители и работници преди допускането им до работа;
 - б/ всички учещи ежегодно със започване на учебната година;
 - в/ работници, служители и учащи, изпратени временно на работа или да продължат обучението си в учебното заведение.
3. Оказва помощ и упражнява контрол за правилно провеждане:
 - а/ на инструктажа на работното място и периодичният инструктаж с щатните работници и служители;

- б/ на инструктажа на работното място, периодичният и ежедневен инструктаж с учащите.
4. Организира и участва в разработването на инструкции за безопасна работа в помещенията - работилници, кабинети, лаборатории, отделни машини, съоръжения, инструменти и други.
5. Подготвя предложения за утвърждаване на конкретни задължения за осигуряване на безопасни условия за лицата, ръководещи и изпълняващи трудови и учебни дейности.
6. Участва заедно с лекаря и медицинската сестра, под ръководството на директора, в извършването на периодичен контрол за санитарно-хигиенното състояние във всички помещения, отделни работни места и района на училището.
7. Изисква и контролира осигуряването на:
- а/ необходимите работни и специални работни облекла, лични предпазни средства и периодичните им изпитвания;
 - б/ първоначалните и периодични медицински прегледи;
 - в/ необходимите правилници, наредби, стандарти и други документи по БХТ и ПО;
 - г/ периодична ежемесечна проверка за техническото състояние на ръчните и преносими ел. инструменти, подвижни лампи и трансформатори и редовното водене на дневника за тази цел;
8. Води ревизионната книга за вписване на констатации и предписания на контролните органи по охрана на труда.
9. Разследва причините за станалите трудови злополуки и води книгата за регистриране на актовете за тях. Участва задължително при разследване на аварии, пожари, смъртни и тежки злополуки.
10. Участва в проверките, извършвани от контролните органи на Главна инспекция по труда и други държавни органи, осъществяващи общ или специализиран контрол по трудовото законодателство.
11. Извършва самостоятелно проверки по БХТ и ПО на всички работни места /работилници, кабинети, лаборатории/. Съставя протоколи за констатации, с които запознава директора, като изготвя и заповед с конкретни мерки за отстраняване на констатираните нарушения.
12. Периодично информира директора за състоянието на условията на възпитание, обучение и труд в производственото звено и за хода на изпълнението на поставени задачи, заповеди и предписания.
13. Осъществява връзка с регионалните органи на ГИТ, МЗ и МВР относно цялостната организация на работата по ЧХТ и ПО в учебното заведение.
14. Дава предложения за подобряване на условията на труд.

15. Контролира спазване на изискванията по нормативните документи, свързани с осигуряване на специалната защита на децата, младежите и девойките под 18 годишна възраст:

а/ определянето на учениците за производствена практика да става след обстоен медицински преглед и лекарско заключение;

б/ установеното работно време и почивки при учебната и производствената практика;

в/ микроклимат, осветление, шум, вибрации, вредни вещества;

г/ физическо натоварване, работно облекло и ЛПС.

16. Съвместно с директора:

а/ следи и се грижи за наличността и изправността на противопожарните съоръжения;

б/ организира провеждането на противопожарна подготовка на работниците и служителите и обучението за противопожарни знания на учащите;

в/ следи за състоянието на проходите за евакуация;

17. Организира изготвянето на инструкции за противопожарните изисквания и правила, които трябва да се спазват при работа с отделните машини, в отделните помещения и други случаи.

18. Отговаря за организацията на работата по охрана на труда в учебното заведение.

19. Изпълнява и всички други задължения по БХТ и ПО, предвидени в нормативни документи за длъжността.

УЧИТЕЛ /РЪКОВОДИТЕЛ/ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО В КАБИНЕТ
/ЛАБОРАТОРИЯ/

1. Да изиска, устрой и обзаведе кабинета /лабораторията/ в пълно съответствие с изискванията на БХТ и ПО.

2. В началото на срока, преди започване на обучението в кабинета /лабораторията/, учителят да проведе по утвърдената програма необходимия инструктаж по БХТ и ПО с учениците и да го регистрира в книгата за инструктажа като попълва пълно и точно всички графи. В инструктажа особено внимание да обръща на поведението, което трябва да се спазва по време на работа в кабинета.

3. Да запознава учениците с възможните последици в случай на неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди.

4. Изисква от ръководството на просветното звено утвърдена инструкция за безопасна работа в кабинета, която окачва на видно и достъпно за четене място.

5. Да обучава учениците на правилно и безопасно провеждане на практическите занятия /опити/. Да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета.
6. Преди започване на занятия, свързани с опити, предварително да попълни всичко необходимо в работната тетрадка за инструктаж по БХТ и ПО. Да провери състоянието и да подготви уредите, материалите, приборите, работните места, предпазните средства и всичко друго, необходимо за безопасна работа. В самото начало на учебния час да направи необходимият инструктаж на учениците /по въпросите, отразени в работната тетрадка/ за правилно и безопасно провеждане на опитите.
7. Да не допуска провеждане на практическа работа в кабинета на ученици, без /когато е необходимо/ да са осигурени с налично работно облекло и ЛПС.
8. През време на работа в кабинета да наблюдава и следи постоянно за действията на учениците и състоянието на ползваните уреди и материали. При забелязване на неизправности в уредите, незабавно да ги изключва от действие. При неспазване на изискванията за безопасност от страна на учениците да взема съответните мерки, включително и отстраняване от дейност.
9. Да създава навици в учениците сами, преди започване /и през време/ на работата, внимателно да оглеждат състоянието на ползваните уреди, химикали и друго обзавеждане, което ползват. При забелязване на нередности незабавно да уведомяват.
10. Отговаря за безопасното протичане на лабораторните занятия.
11. Да включва и изключва напрежението за работните ел.табла и контакти само след съблюдаване на мерките за сигурност.
12. Длъжен е строго да спазва нормативните документи за допустимите материали и условията, при които могат да се съхраняват в кабинета.
13. Да не допуска оставане на ученици в кабинета без присъствие на учител.
14. При злополука да взема спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщава за това на директора на просветното звено.

УЧИТЕЛ ПО ТРУД И ТЕХНИКА

1. Да познава /знае/ изискванията за безопасна работа и ползуване на всички машини, съоръжения, инсталации, инструменти, приспособления и т. н., с които е обзаведено помещението за обучение по труд и техника.

2. Осигурява подреждане на оборудването в помещението за обучението по начин, най-удобен и безопасен за работа с учениците. За всеки ученик /група ученици/ да има работно място.
3. В началото на учебната година /срока/, преди започване на обучението по труд и техника, да проведе по утвърдената програма необходимият инструктаж по БХТ и ПО с учениците и да го регистрира в книгата за инструктаж, като попълва точно и пълно всички графи.
4. Да провежда ежедневен инструктаж преди всяко учебно занятие за безопасна работа. Да запознава учениците с възможните последици в случай на неспазване изискванията за това.
5. Да включва и изключва машините и съоръженията от ел. мрежа, при съблюдаване на мерките за сигурност.
6. Да обучава учениците на правилна и безопасна работа, както и да ги инструктира отново при смяна на работата или работното място.
7. Преди започване на учебната работа внимателно да е проверил състоянието на оборудването и инструментите, които ще се ползват от учениците /здравина, заточване, закрепване/. В случай на неизправности, противоречащи на изискванията за безопасно ползване, да не разрешава работа с тези от тях.
8. През време на работа да наблюдава и следи постоянно за действията на учениците и начина, по който ползват инструментите. При неспазване на изискванията да забранява работа.
9. Да знае всеки момент местопребиваването на всеки ученик от групата и каква работа извършва.
10. Да не допуска в помещението да работи ученик без подходящо работно облекло.
11. Да дава ясни и недвусмислени нареждания, които не противоречат на действащи нормативни документи по охраната на труда.
12. Да следи спазването на режима за работа и почивка с учениците.
13. Да не възлага на учениците несвойствени за тях задачи, като особено строго съблюдава за физическото натоварване на всеки един.
14. Да създава навици в учениците те сами преди започване /и през време/ на работа внимателно да оглеждат работното си място, като при забелязване на нередности да го уведомяват.
15. Да не допуска оставане на ученици в помещението за обучение по труд и техника без наблюдение на учителя.
16. При злополука да взема спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да известява директора на училището.

УЧИТЕЛ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ

1. Да изисква, устройва и обзавежда площадката за физкултура със здрави, изправни и сигурно поставени /закрепени/ уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци, масивна настилка на площадката /асфалт или сгурия/ и други.
2. Да полага грижи за поддържане на уредите в изправно състояние. Особено внимание да обръща на скрепителните елементи /винтове, болтове, скоби, обтегачи, възли и др./.
3. Ежедневно преди започване на занятията по физкултура, да извършва оглед и проверка за състоянието на всички уреди и съоръжения, които се ползват.
4. Да не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от злополуки, или да се играе без гимнастически постелки. За увеличаване на триенето между ръцете или краката при игра на уреда да осигурява необходимото средство /магнезий/.
5. Да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията, особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха.
6. Да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражненията и да осигурява пазене в случай на несполучливи опити /презскоци, отскоци, игра на лост, халки, греда/.
7. Да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното да не изисква изпълнение на трудни елементи.
8. При хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около попаденията.
9. Да осигурява местата за физическо възпитание да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилката, разположение на уредите и др.
10. В случай на злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщава на директора на училището.

УЧЕНИЦИТЕ ПО ВРЕМЕ НА УЧЕБНА И ПРОИЗВОДСТВЕНА ПРАКТИКА И ОБУЧЕНИЕ ПО ТРУД И ТЕХНИКА

1. Да изслушват внимателно инструктажа и всички други форми на обучение по БХТ и ПО, които се провеждат от учителите по труд и техника и учебна практика, както и инструктажа, провеждан в предприятието преди започването на производствена практика.
2. Да се разписват в книгите за инструктажа в просветното звено и в предприятието, с което удостоверяват, че са им известни правилата и изискванията за безопасност на труда и се задължават най-стриктно да ги спазват.
3. Да спазват установеното време за производствена практика.
4. Строго да спазват разпоредбите по БХТ и ПО и правилата за вътрешния ред и поведение в учебното звено и предприятието, като изпълняват дадените им указания в това направление. Да поддържат образец ред, чистота и висока култура на работното си място.
5. Да използват задължително обикновеното и специалното работно облекло и ЛПС, които се полагат.
6. Да познават устройството и действието на машините, съоръженията, инсталациите, приборите, механизмите и т. н., с които ще работят и да спазват всички специфични изисквания от инструкциите за безопасна работа с тях.
7. Преди започване на работа или дейност да огледат внимателно работното си място и при забелязване и на най-малки неизправности или несъответствия, веднага да уведомяват преподавателя или майстора.
8. През време на своята дейност да изпълняват с голямо внимание и само определената работа. Всяко разсейване, отклоняване на погледа, разговори и други, могат да доведат до трудови злополуки и нещастни случаи. Това особено важи за дейности, при изпълнението на които са ангажирани по двама и повече ученици. В такива случаи ученикът, който трябва да включва машината, апаратурата или съоръжението, се задължава да даде сигнал.
9. Преди да напуснат работните си места, да предадат инструментите си почистени и в пълна изправност.
10. При злополука веднага да съобщават на учителя си или ръководителя на учебната и производствена практика, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.
11. На учениците строго е забранено:
 - а/ самоволно да извършват работа, която не им е възлагана, да напускат или сменят работното си място, да заемат работни или измерителни уреди и

инструменти от другарите си, да се пресягат през работните машини, да разговарят, когато същевременно и работят;

б/ да извършват поправка на ел. уреди, инструменти, ел. инсталации, работни машини, съоръжения, приспособления, мебели, обзавеждане и др.

в/ облягането и сядането върху предпазните капаци на машините, огражденията за обезопасяване, на подредените за обработка или обработените детайли и други.

г/ да разхвърлят безразборно обработените предмети около мястото на работа.

УЧЕНИЦИ ПО ВРЕМЕ НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРАКТИЧЕСКИ ЗАНЯТИЯ В КАБИНЕТ /ЛАБОРАТОРИЯ/

1. Да изслушват внимателно инструктажа от учителя /ръководителя/ за правилното и безопасно провеждане на практическото занятие /опити/ и поведението, което трябва да се спазва.

2. Дежурният или отговорникът на групата да се разписва в работна тетрадка за инструктажа по БХТ и ПО, с което удостоверява, че групата е запозната с правилата и изискванията за безопасност и че се задължават най-стриктно да ги спазват.

3. Да ползват задължително необходимото за провеждане на опита обикновено и специално работно облекло и ЛПС, каквито се изискват.

4. През време на занятието да изпълняват и спазват с голямо внимание изискванията за безопасност и най-вече при действия, при които са ангажирани две и повече лица.

5. Преди да напуснат кабинета, да предадат на преподавателя всички ползвани материали и уреди и да почистят работните си места.

6. При злополука заедно с ръководителя веднага да вземат мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

7. На учениците /учащите/ строго е забранено:

а/ самоволно да извършват дейност, която не е свързана с провежданото учебно занятие;

б/ да извършват поправки на ел. уреди, инструменти, инсталации, съоръжения, приспособления и други;

в/ да разхвърлят безразборно предмети около работното място.